



Read the full book on:
[10.1787/growth-2012-en](http://dx.doi.org/10.1787/growth-2012-en)

Reformy hospodárskej politiky 2012. Cesta k rastu

Zhrnutie v slovenčine

- *Cesta k rastu* je každoročná správa OECD opisujúca najdôležitejšie trendy vývoja štrukturálnych politík v členských krajinách OECD. Identifikuje priority štrukturálnych reforiem na zvýšenie reálnych príjmov v každej krajine OECD a kľúčových rozvíjajúcich sa ekonomikách (Brazília, Čína, India, Indonézia, Rusko a Južná Afrika). Analýza *Cesta k rastu* tiež pravidelne sleduje zavádzanie reforiem vo všetkých opisovaných krajinách.
- Táto správa poskytuje medzinárodne porovnateľné indikátory, ktoré umožňujú krajinám vyhodnotiť vlastnú hospodársku výkonnosť a štrukturálne politiky v rôznych oblastiach. Každá problematika zároveň zahŕňa niekoľko tematických štúdií.

Priority pre štrukturálne reformy s cieľom zvýšiť reálne príjmy identifikuje OECD prostredníctvom analýzy *Cesta k rastu* od roku 2005 pre každú členskú krajinu OECD a od roka 2011 aj pre BRIICS – Brazíliu, Čínu, Indiu, Indonéziu, Rusko a Južnú Afriku, t. j. kľúčové nečlenské krajiny, s ktorými OECD úzko spolupracuje. Tento proces poskytuje štátom nástroj na sledovanie politických reforiem, ktoré majú vplyv na dlhodobý životný štandard obyvateľov. Analýza *Cesta k rastu* sa používa vo Vzájomnom hodnotiacom procese skupiny G20 od pittsburského samitu v roku 2009.

Nové vydanie *Cesty k rastu*, venované rokom 2007–2011, vyhodnocuje pokrok krajín v štrukturálnych reformách od začiatku krízy. Kríza priniesla nové výzvy a lekcie pre politiky, ale tiež zdôraznila potrebu mnohých z priorít uvádzaných v *Ceste k rastu*. Hlavné reformné postupy, ktoré sa objavili od počiatku krízy a ktoré sú zhrnuté v prehľadovej kapitole (kapitola 1) a podrobnejšie opísané v poznámkach k jednotlivým krajinám (kapitola 2), sú tieto:

- Rýchlosť reformy, meraná ako reakcia krajín na reformné priority uvedené v predchádzajúcich vydaniach *Cesty k rastu*, bola celkovo vyššia po kríze ako pred ňou.
- Rýchlosť a charakter reforiem sa však v jednotlivých fázach krízy značne líšili. Recesia v roku 2008 najprv spomalila štrukturálne reformy v členských krajinách OECD, pričom hlavným dôvodom bola urgentná potreba stabilizovať celkovú spotrebu a zabezpečiť financie na podporu v nezamestnanosti. Ako sa potreba strednodobej fiškálnej konsolidácie stávala čoraz akútnejšou, v oblastiach politik sa zavádzali reformy, ktoré mali napomôcť proces fiškálnych úprav, ako napríklad dôchodkové reformy, reformy sociálneho zabezpečenia a verejného sektora.
- Kríza a následné pomalé zotavovanie pôsobili ako katalyzátor štrukturálnych reforiem, hlavne v krajinách OECD, kde boli reformy najpotrebnejšie. Členské krajiny OECD s nižšími príjmami, ktoré vo všeobecnosti potrebujú reformy viac, a krajiny, ktoré zaznamenali počas krízy najvyšší nárast nezamestnanosti, vyvinuli viac aktivity v oblastiach relevantných priorít *Cesty k rastu*.
- Potreba konsolidácie verejných financií a finančný tlak spôsobený explóziou štátnych dlhov boli ďalšími podnetmi k reforme od roku 2009, kontrastujúc s predchádzajúcimi skúsenosťami, že fiškálne obmedzenia majú tendenciu spomaľovať reformy. Naopak, najnovšia fáza krízy je sprevádzaná urýchlením politicky citlivých reforiem určených na pomoc potenciálnemu rastu, obnoveniu cenovej konkurencie a obnovu fiškálnej udržateľnosti v krajinách postihnutých európskou dlhovou krízou.
- Dôsledky krízy v krajinách BRIICS boli miernejšie a trvali kratšie, no tiež zvýraznili potrebu opatrení, ktoré by zabezpečili všeobecnejší rast. Všetky tu opisované vyvíjajúce sa ekonomiky uplatňujú politiku zameranú na posilnenie kvality a záberu vzdelávacích systémov, no menej sa vykonalo v oblasti ostatných dôležitých priorít, ako napríklad odbúravanie prekážok pre priame zahraničné investície a posilňovanie vymožitelnosti práva.
- Na základe toho, čo sa spravilo v posledných rokoch, by mali mať prednosť politiky, ktoré dokážu zvýšiť zamestnanosť v kontexte prebiehajúcej fiškálnej konsolidácie:

* Účinná aktívna politika na trhu práce zameraná na requalifikáciu prepustených pracovníkov a podpora návratu do práce môžu skrátiť pretrvávanie nezamestnanosti. Existuje množstvo dôvodov, prečo chrániť takéto politiky pred snahami o fiškálnu konsolidáciu a po stabilizácii dopytu na trhu práce ich doplniť reformami podpory v nezamestnanosti. Obzvlášť zvýšenie sociálnych dávok alebo predĺženie ich poskytovania, ktoré sa zaviedlo v súvislosti s krízou, by sa malo postupne vrátiť do pôvodného stavu, zatiaľ čo niektoré z aktuálnych rozšírení v oblasti nezamestnaneckej podpory by sa mali upraviť na permanentné.

* Daňové reformy stimulujúce rast by mohli pomôcť posilniť tvorbu pracovných miest pri obnove trhu a zároveň do určitej miery pomáhať fiškálnej konsolidácii, ak sa zaviedli spôsobom zabezpečujúcim zvyšovanie daňových príjmov. Medzi tieto patrí odstraňovanie daňových výdavkov a presunutie daňového bremena smerom k daňovým základom, ktoré sú menej škodlivé pre zamestnanie a rast, napríklad na nehnuteľný majetok, spotrebu a ekologické dane.

* Reformy trhu s produktmi sú prioritou pre množstvo krajín OECD – hlavne v Európe – a mohli by mať značne rýchle účinky na rast, hlavne v prípade implementácie v niektorých chránených sektoroch, napríklad v maloobchode a odborných službách, kde je potenciál tvorby pracovných miest pomerne vysoký.

* V ekonomikách, ktoré zažívajú obnovenie hospodárskych rezerv, bude dôležité, aby sa krajiny a ich politiky poučili z krízy v zmysle ochrany trhu práce pred dôsledkami nečinnosti, napríklad vo využívaní kratších pracovných úväzkov.

Zatiaľ čo kríza zvýraznila potrebu štrukturálnych reforiem a predstavuje impulz nabádajúci k aktívnemu prístupu, vznikli obavy, že niektoré z reforiem by mohli mať krátkodobý škodlivý vplyv, napríklad vo forme ďalšieho oslabovania celkového dopytu. Kapitola 4 bližšie opisuje krátkodobé dôsledky štrukturálnych reforiem na základe 30-ročných skúseností s reformami v jednotlivých krajinách OECD. Ponúka niekoľko poučení z politik o tom, ako navrhnúť aktuálnu reformnú agendu spôsobom, ktorý by pomohol rýchlo rozbehnúť obnovu:

- Obavy z možných negatívnych krátkodobých efektov štrukturálnych reforiem sa javia ako prehnané. Niektoré z reforiem by mohli posilniť rast pomerne rýchlo, pričom z krátkodobého hľadiska len minimum z týchto reforiem (a možno žiadne z nich) vyžaduje nejaké náklady.
- Prínos reforiem sa však prejaví až po dlhšom čase – zvyčajne ide o niekoľko rokov.
- Krátkodobé účinky reforiem závisia tiež od cyklického striedania podmienok. Existujú dôkazy, že v „horších časoch“ môžu niektoré reformy trhu práce (hlavne reformy systému podpory v nezamestnanosti a ochrany pracovných miest) dočasne zhoršiť hospodársku situáciu. V ekonomikách zažívajúcich depresiu sa preto odporúča, pokiaľ aktuálne politiky nie sú jednoznačne abnormálne, vykonávať takéto reformy až potom, ako začne trh práce vykazovať jasné známky obnovy.
- Najväčší prínos by zabezpečil kvalitne navrhnutý balík reforiem trhu práce a produktov, ktorý by súčasne znížil prechodné náklady na niektoré z reforiem – napríklad liberalizácia výrobného trhu popri reformách ochrany pracovných miest alebo podpory v nezamestnanosti môže zmierniť potenciálny pokles reálnych miezd, ktorý sa spája s týmito reformami.
- Krátkodobý vplyv štrukturálnych reforiem bude silnejší, pokiaľ účinná komunikačná stratégia a silný a kvalitne regulovaný bankový sektor posilnia dôveru a podporia spotrebu domácností a firiem v súvislosti so zvýšením budúcich príjmov v dôsledku reforiem.

Pozorované rozširovanie príjmových rozdielov vo väčšine členských krajín OECD v posledných desaťročiach posilnilo obavy, že štrukturálne reformy – a tým pádom aj niektoré z priorit Cesty k rastu – môžu zvýšiť nerovnosť príjmov. Takéto obavy nabrali na váhu v kontexte krízy, hlavne v krajinách, v ktorých sú súčasne reformné snahy primárne odôvodnené fiškálnou konsolidáciou. Kapitola 5 je venovaná vzájomnému sa dopĺňaniu a celkovému vzťahu medzi znižovaním nerovnosti a podporou hospodárskeho rastu:

- Množstvo štrukturálnych reforiem má dvojaký prínos, keďže znižujú príjmovú nerovnosť a zároveň posilňujú dlhodobý rast HDP na hlavu. Medzi príklady patrí umožnenie hromadenia ľudského kapitálu, hlavne na sekundárnej úrovni, zvyšovanie efektivity a spravodlivosti vzdelávania, znižovanie dualizmu trhu práce, podpora integrácie prisťahovalcov a posilňovanie účasti žien na trhu práce. Znižovanie daňových výdavkov spolu so znižovaním hraničnej daňovej sadzby spravidla prispieva k dosiahnutiu oboch cieľov.
- Na druhej strane, iné reformy môžu mať za následok nerovnosť vzťahu medzi cieľmi v oblasti rastu a distribúcie príjmov. Napríklad posun daňového mixu smerom od daní z príjmu fyzických a právnických osôb smerom k spotrebným daniam zvyšuje motiváciu pracovať, šetriť a investovať, no môže mať negatívny vplyv na kapitál. Presun peňazí smerom k nižším príjmom však môže takúto nerovnosť zmierniť.

Distribúcia príjmov však nie je vytváraná len dlhodobými trendmi, ako napríklad zmeny politik a inštitúcií, technologické zmeny alebo globalizácia, ale majú na ňu vplyv, niekedy dlhodobý, aj makroekonomické otrasy, ako napríklad aktuálna finančná kríza. Na základe empirickej analýzy vývoja v 40 krajinách OECD a BRIICS počas posledných 30 rokov kapitola 6 skúma distribučné efekty makroekonomických otrasov na príjmy aj zamestnanosť a podiel politik a inštitúcií na ich tvarovaní. Táto kapitola opisuje, kto získava a kto stráca, a objasňuje prepojenie cieľov rastu a zdieľania rizika:

- Príjmy chudobných a zamestnanosť mladých ľudí boli v zlých časoch zvyčajne najviac postihnuté, zatiaľ čo v dobrých časoch sa viac posilnili. V prípade finančných kríz v minulosti boli viac postihnuté domácnosti s vysokými príjmami a chudobní ako stredná trieda.
- Reformy, ktoré môžu zvýšiť zdieľanie rizika a súčasne prispieť k rastu a vzniku pracovných miest a nezanedbateľne podporiť preskupenie pracovných miest v ekonomike, zahŕňajú liberalizáciu trhu produktov, odstraňovanie prekážok v obchodovaní a priamych zahraničných investíciách a znižovanie vysokého daňového zaťaženia práce.
- Množstvo programov sociálnej ochrany sa pokúšalo o obmedzenie strát zamestnania alebo príjmov zraniteľných skupín obyvateľstva po nedávnych otrasoch, no keďže takéto plány môžu byť nákladné z hľadiska pracovných miest a príjmov, treba ich navrhovať veľmi opatrne. To platí obzvlášť pre štedrú podporu v nezamestnanosti, vysoké minimálne mzdy a prísnu ochranu pracovných miest.

- Krajiny možno rozdeliť do štyroch skupín podľa rozsahu, v ktorom nastavenie ich politík zabezpečuje sociálnu ochranu a umožňuje prerozdelenie na trhu práce. Väčšina krajín kontinentálnej Európy zabezpečuje zdieľanie príjmového rizika hlavne prostredníctvom programov sociálnej ochrany, zatiaľ čo anglofónne krajiny a ázijské členské krajiny OECD sa primárne spoliehajú na inštitúcie zabezpečujúce prerozdelenie. V severných krajinách existujú oba inštitúty, no v rozvíjajúcich sa krajinách neexistuje ani jeden z nich. Účinný strategický mix na dosiahnutie zdieľania rizika ako aj rastu spája inštitúcie zabezpečujúce prerozdelenie – ktoré vždy prispievajú k obom cieľom – a kvalitne navrhnutý systém sociálnej ochrany – t.j. taký, ktorým sa dosiahne stanovený cieľ zabezpečenia s minimálnymi nákladmi.

© OECD

Toto zhrnutie nie je úradným prekladom OECD.

Rozmnožovanie tohto zhrnutia je povolené iba za predpokladu, že bude uvedené autorské právo OECD a názov originálnej publikácie.

Viacjazyčné zhrnutia sú preloženými výňatkami z publikácií OECD, pôvodne uverejnených v anglickom a francúzskom jazyku.

K dispozícii sú bezplatne v on-line kníhkupectve OECD: www.oecd.org/bookshop

Viac informácií získate v Divízii autorských práv a prekladov OECD Riaditeľstva verejných záležitostí a komunikácie: rights@oecd.org, fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Navštívte našu webovú lokalitu www.oecd.org/rights



Read the complete English version on OECD iLibrary !

OECD (2012), *Economic Policy Reforms 2012. Going for Growth*, OECD Publishing.
doi: 10.1787/growth-2012-en